

MARVOW 2.0

Coordinated Multi-Agency Response
to Violence against Older Women

Препоръки за подобряване на политиките на ниво Европейски съюз

Funded by the
European Union

Резултат 4.2: MARVOW 2.0 Препоръки за подобряване на политиките

Разработено с приноса на: Европейска платформа AGE; Асоциация на общините в Италия, регион Ла цию; Асоциация на автономните австрийски приюти за жени; Асоциация CONEXUS Психосоциални грижи, обучение и изследвания; Асоциация НАЯ; Гражданско сдружение Psytel; Средиземноморски институт за джен дър изследвания; Съюз на асоциациите на жените в Ираклион; WAVE – Жени срещу насилието, европейска мрежа; WWP EN – Европейска мрежа за работа с извършители

Дата на публикуване: Ноември 2025

Co-funded by
the European Union

Финансиран от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче са само на автора(ите) и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или финансиращия орган. Европейският съюз и финансиращият орган не могат да носят отговорност за тях.

Резюме

Насилието срещу възрастни жени е широко разпространен, но до голяма степен пренебрегван проблем, който касае защитата на човешките права в рамките на Европейския съюз. Възрастните жени остават изключени от събирането на данни, разработването на политики и предоставянето на услуги в областта на равенството между половете и застаряването. Тази недостатъчна видимост на проблема намалява ефективността на ангажиментите на ЕС по Хартата на основните права, Истанбулската конвенция, Европейския стълб на социалните права и международни инструменти като Конвенцията за правата на хората с увреждания и Мадридския международен план за действие относно застаряването.

Докато населението на Европа продължава да застарява, осигуряването на достойнството, безопасността и равенството на възрастните жени е както морален ангажимент, така и стратегическа необходимост за устойчива социална политика. Дискриминацията на база възраст и пол се преплитат, за да направят възрастните жени особено уязвими към различни форми на насилие — физическо, психологическо, финансово и институционално, както в институциите, които предлагат грижи, така и в домашна среда. Справянето с това предизвикателство изисква координирано лидерство на ниво ЕС, хармонизиран набор от данни и интеграция на възрастта и пола във всички релевантни политики.

Ключов извод на проекта MARVOW 2.0 е централната роля на координацията на ниво ЕС за постигане на ефективни резултати. Инициативи, които използват споделени знания, въвеждат стандартни практики и подкрепят трансграничното сътрудничество, се оказаха особено ефективни. Освен това, ангажирането на възможно най-широк кръг заинтересовани страни — включително граждани, местни власти и частен сектор — повишава приложимостта на политиката и нейната дългосрочна устойчивост.

Предложените препоръки за институции, органи и агенции на ЕС — включително Европейската комисия, Европейския Парламент, Европейския Съвет, Европейския институт за равенство между половете (EIGE), Агенцията на Европейския съюз за основните права (FRA), Евростат, Европейската служба за външна дейност (EEAS), Европейската прокуратура (EPPO) и Европейския омбудсман — предоставят пътна карта за цялостен и приобщаващ отговор на ЕС.

Основните приоритети включват:

- Запълване на липсата на достатъчно данни чрез разширяване на събирането и анализа на данни за възрастните жени и системното насилие, с което се сблъскват.
- Включване на концепцията за пресечната точка между пола и възрастта във всички политики за равенство между половете, застаряване и осигуряване на грижи.
- Укрепване на системите за превенция, защита и правосъдие, за да разпознават и реагират на насилието срещу възрастни жени.
- Осигуряване на отчетност и контрол чрез регулярно докладване, партньорска проверка и независими механизми за мониторинг.
- Насърчаване на осведомеността и участието, като се дава публичност на гласовете и преживяванията на възрастните жени.

Бъдеща Европейска година за премахване на насилието срещу възрастни хора, с акцент върху жените, би символизирала ангажимент на ЕС към равенството и правата на човека през целия жизнен цикъл. Премахването на насилието срещу възрастни жени не е просто въпрос на тяхната защита — то е въпрос на справедливост, достойнство и доверие в ЕС, като световен лидер в областта на правата на човека.

Ангажираността на всички заинтересовани страни се очертава като друг основен елемент за успешното прилагане на политиките. Участието на гражданите, бизнеса, академичните среди и местните власти гарантира, че политиките са не само необходими, но и социално приемливи и устойчиви. Участието на професионалисти с различна експертиза насърчава и иновациите, тъй като разнообразните гледни точки допринасят за решаването на проблеми и намирането на практични решения.

От по-широка перспектива проектът MARVOW показва, че интервенциите на равнище ЕС могат да постигнат по-голяма ефективност, справедливост и устойчивост в сравнение с фрагментираните национални подходи. Целевото финансиране, платформите за споделяне на знания и хармонизираните регулаторни стандарти предоставят необходимите инструменти за справяне с възникващите предизвикателства, включително технологичните и екологични промени, както и социално-икономическите неравенства.

В крайна сметка проектът подчертава, че политическите действия на равнище ЕС, подкрепени от финансиране, инфраструктура от данни и управление с участието на заинтересованите страни, са от решаващо значение за насърчаването на иновациите, устойчивостта и справедливите резултати във всички държави-членки.

Въведение

Насилието срещу възрастни жени е широко разпространено, но недостатъчно признато нарушение на човешките права, което има корени в пресечната точка между дискриминацията на основата на възраст и сексизма. Въпреки нарастващото осъзнаване на насилието на основата на пола, възрастните жени често остават невидими в изследванията, политиките и предоставянето на услуги.

Възрастните жени са изложени на специфични форми на насилие – включително физическо, психологическо, финансово, сексуално и пренебрегване – често извършвани от интимни партньори, членове на семейството или лица, полагащи грижи. Те също така по-рядко биват идентифицирани като жертви или получават подходяща подкрепа поради социална изолация, зависимост, здравословно състояние или страх от институционализация.

Европейският съюз (ЕС) има правно и морално задължение да се справи с този проблем чрез международни и европейски инструменти за човешки права, включително Истанбулската конвенция, Хартата на основните права на ЕС и Европейския стълб на социалните права. ЕС е основан на ценностите на човешкото достойнство, равенство и уважение към човешките права, както е заложено в **Хартата на основните права на Европейския съюз**¹, **Договора за Европейския съюз**², **Конвенцията на Съвета на Европа за предотвратяване и борба с насилието срещу жени и домашното насилие**³ (Истанбулска конвенция). Освен това, ангажиментът на ЕС

¹ Харта на основните права на ЕС: Член 1 - Човешко достойнство „Човешкото достойнство е ненакърнимо. То трябва да се зачита и защитава.“ Член 21 – Недискриминация - Забранена е всяка форма на дискриминация, основана по-специално на пол, възраст или друг статус. Член 23 – Равенство между жените и мъжете изисква „Равенството между жените и мъжете трябва да бъде гарантирано във всички области, включително заетостта, труда и възнаграждението.“ Член 25 – Права на възрастните хора „Съюзът признава и зачита правото на възрастните хора да водят достоен и независим живот и да участват в социалния и културния живот.“ Тези разпоредби създават обвързваща правна основа за институциите на ЕС да действат срещу насилието, насочено срещу възрастни жени, комбинирайки защити срещу насилие срещу възрастни хора и насилие, основано на пола.

² Член 2 от Договора за Европейския съюз регламентира, че „Съюзът се основава на ценностите на зачитане на човешкото достойнство, на свободата, демокрацията, равенството, правовата държава, както и на зачитането на правата на човека, включително правата на лицата, които принадлежат към малцинства. Член 3 (3) гласи, че ЕС „се бори срещу социалното изключване и дискриминациите и насърчава социалната справедливост и закрила, равенството между жените и мъжете, солидарността между поколенията и защитата на правата на детето.“ Тези ценности подкрепят законодателни и политически мерки, които защитават уязвими групи, включително възрастни жени в риск от насилие.

³ Въпреки че все още не е напълно ратифициран от всички държави членки, ЕС се присъедини към Истанбулската конвенция през 2023 г. по въпроси, свързани с неговите компетенции (особено убежище, съдебно сътрудничество и сътрудничество в областта на наказателното право). Член 4(3) от Конвенцията: "Изпълнение... трябва да бъде осигурено без дискриминация по каквото и да е основание като... възраст...", член 11 (Събиране на информация и изследвания) и член 23 (Подслони) са пряко релевантни за възрастните жени, които често са недостатъчно обхванати от общите услуги за подкрепа на пострадали от домашно насилие.

към социална справедливост и равенство са отразени в **Европейските стълбове на социалните права**⁴, **Стратегията на ЕС за равенство между половете** и различни други инструменти от вторичното право на ЕС, както и необвързващи политически инструменти, използвани от институциите, които се занимават с дискриминацията на възрастова и полова основа. **Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания**⁵ допълнително затвърждава задължението да се елиминират всички форми на насилие, злоупотреба и пренебрегване, които преживяват възрастните хора — особено възрастните жени. **Мадридският международен план за действие по застаряването**⁶, макар и да не е юридически обвързващ, допълва тези усилия чрез политически насоки и принципи на мекото право.

⁴ Принцип 10: Здравословна, безопасна и добре адаптирана работна среда и защита на данните. Принцип 15: Доходи и пенсии за старост. Принцип 16: Здравеопазване. Те затвърждават ролята на ЕС в подкрепата на системите, които работят за запазване на достойнството, независимостта и грижите, които защитават възрастните хора — включително от насилие.

⁵ Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, приета през 2006 г. и ратифициран от ЕС през 2010 г., е правно обвързваща и пряко приложима в области на компетентност на ЕС. Тя подчертава защитата на хората с увреждания, включително възрастни жени, от всички форми на насилие, злоупотреба и пренебрегване. Релевантни членове: Член 6 – (Жени с увреждания) признава, че жените и момичетата с увреждания са подложени на множествена дискриминация и изисква държавите членки да предприемат мерки за осигуряване на пълното и равноправно ползване на всички човешки права и основни свободи. Член 16 - Защита срещу експлоатация, насилие и тормоз изисква от държавите да защитават хората с увреждания (включително възрастни хора) от всички форми на насилие, злоупотреба и експлоатация, да осигурят помощ и подкрепа, чувствителна към възрастта и пола, да създадат ефективни механизми за мониторинг и разследване. Член 17 - Защита на целостта и ненакърнимостта на личността гарантира право на зачитане на физическа или психическа цялост и ненакърнимост на хората с увреждания, равноправно с всички останали. Член 28 - Подходящ жизнен стандарт и социална закрила включва правото на подходяща обществена подкрепа и услуги за предотвратяване на маргинализация и злоупотреби. Много възрастни жени живеят с увреждания, свързани с възрастта. Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания задължава ЕС и държавите членки да се справят с пресичащата се дискриминация, особено в контексти на насилие, пренебрегване и злоупотреба в системите за грижа и в институционална среда.

⁶ Приет през 2002 г. на Втората световна асамблея по въпросите на застаряването, Мадридският международен план за действие е цялостна международна рамка, насочена към подобряване на живота на възрастните хора. Въпреки че не е юридически обвързващ, той е политически одобрен от всички държави-членки на ЕС и е част от глобалните политически ангажименти на ЕС по отношение на застаряването. Приоритетно направление II: Напредък по осигуряване на здравето и благополучието в процеса на остаряване. Цел 2: Премахване на пренебрегването, насилието и злоупотребата над възрастните хора. Насърчаване на идентифицирането и докладването на насилие над възрастни хора. Разработване на правни и образователни мерки за защита на възрастните хора, особено жените, от всички форми на насилие и злоупотреба. Приоритетно направление I: Възрастни хора и развитие: Призови за интегриране на проблемите със стареенето в социалните политики и политиките на равнопоставеност на половете. Призната е необходимостта да се адресира феминизацията на стареенето и по-голямата уязвимост на възрастните жени. Проследяващи механизми (особено в региона на Икономическа комисия на ООН за Европа, който включва ЕС): Насърчаване на редовното национално докладване, участие на гражданското общество и събиране на данни, разделени по възраст и пол. Правителствата се призовават да предотвратяват и реагират на насилието срещу възрастни хора, особено чрез политика, обучение и предоставяне на услуги — и да приоритизират възрастните жени заради по-големия риск за тях.

В съответствие с тези основни принципи, препоръките на MARVOW 2.0 признават спешната необходимост от справяне с **насилието срещу възрастни жени** – форма на злоупотреба, която остава до голяма степен невидима в публичния дискурс и при вземане на решения, въпреки разпространението и сериозността си.

В целия Европейски съюз населението застарява бързо. През декември 2024 г. 21,6% от населението на ЕС са били на възраст 65 или повече години — значителен ръст спрямо около 16% в началото на 2000-та година⁷.

Според прогнозите на Евростат се очаква делът на хората на възраст 65 + да нарасне до приблизително 27 % до 2040 г. и да достигне почти 30 % до средата на века⁸. В този процес жените са мнозинство, поради по-дългата продължителност на живота — особено сред тези на 85 години, където съотношението жени към мъже е значително по-високо⁹. Според Евростат 31% от всички жени са на възраст над 60 години, а жените представляват около 60% от всички хора на възраст 75 и повече години, като техният дял се увеличава с увеличаване на възрастта¹⁰.

Съществуват значителни пречки пред разпознаването и подкрепата на възрастните жени в ситуация на насилие:

1. По-малко вероятно е възрастните жени да бъдат идентифицирани като жертви от здравните, съдебните или социалните служби.
2. По-склонни са да не съобщават за злоупотреби поради страх от институционализация, стигматизация или загуба на важни за тях грижи.
3. По-уязвими са да попаднат в изолация, да имат хронични заболявания или увреждания, да нямат достатъчно финансови средства, което може да засили зависимостта от потенциални насилници.
4. Често са изключени от информационни кампании, услуги за настаняване и превантивни програми, които обикновено са предназначени за по-млади жени.

Въпреки че напредналата възраст може да бъде период на продължаваща независимост и принос към обществото, възрастните жени често се сблъскват с комплексни форми на

⁷ Европейски съюз - Дял на населението на възраст 65 и повече години. (2025). Икономика на търговията. Достъпно на: <https://tradingeconomics.com/european-union/proportion-of-population-aged-65-over-eurostat-data.html>. Визуализирано: Демографската криза в Европа. (2025). Вестник Гардиън. Достъпно на: <https://www.theguardian.com/world/ng-interactive/2025/feb/18/europes-population-crisis-see-how-your-country-compares-visualised?.com>.

⁸ Мартин Бронс. (2024). *След десетилетия на растеж, населението на ЕС ще започне да намалява поради естествения спад*. Достъпно на: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/dm68-t54h.com>.

⁹ Остаряваща Европа – разглеждане на живота на възрастните хора в ЕС – доклад на Евростат 2019. (2019). AGE-Платформа. Достъпно на: <https://www.age-platform.eu/ageing-europe-looking-at-the-lives-of-older-people-in-the-eu-eurostat-2019-report/.com>.

¹⁰ Евростат. (без дата). Население към 1 януари по възрастова група и пол (код на набор от данни DEMO_PJAN). Извлечено [дата на достъп], от https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_pjan/default/table?lang=en.

дискриминация, произтичащи от преплитащи се неравенства, включително дискриминация на основата на възраст, пол, увреждания и социално-икономическа маргинализация. Тези преплитащи се фактори увеличават риска от различни форми на насилие, като насилие от интимен партньор, домашно насилие или насилие срещу възрастни жени и едновременно с това затрудняват достъпа до правосъдие, услуги за подкрепа и адекватна защита.¹¹

Основаната на доказателства научна литература показва:

- Глобалните проучвания за разпространението на насилието срещу възрастни жени показват, че те са средно около 14 % през изминалата година, като най-разпространената форма е психологическото насилие.¹²
- Сред жените на възраст над 65 години, живеещи в общността, насилието (физическо или сексуално) от страна на познато лице варира от 6 до 18 %, след 50 годишната им възраст.¹³
- По-възрастните жени, които са били жертви на убийства в условия на домашно насилие, представляват непропорционално голям дял: например, доклад за убийствата на жени във Великобритания установява, че едно от всеки четири убийства в домашна среда е свързано с жертва на възраст над 60 години, а една от всеки осем жени, убити от мъже, е на възраст над 70 години.¹⁴
- В няколко страни от ЕС данните сочат висока честота на убийствата сред по-възрастните жени. В Австрия данните на Асоциацията на автономните австрийски женски приюти (АОЕФ) показват, че убийствата на жени на възраст над 60 години са се увеличили от 14 % през 2019 г. до над 50 % през 2024 г. В Кипър между 2019 и 2023 г. са регистрирани 19 убийства на жени. Във Франция през 2024 г. жените на възраст над 70 години са най-засегнатата група, като съставляват 26 % от жертвите на убийства, свързани с партньорски отношения. В Гърция през 2021 г. е отбелязан ръст от 187,5 % на убийствата на жени, а в Италия са регистрирани 100 случая, което е увеличение спрямо 54 през 2018 г. В Испания жените на възраст над 60 години представляват около 14 % от жертвите на убийства от интимни партньори. В България данните на НПО показват, че 37 % от убийствата на жени между 2020 и 2025 г. са били насочени към жени на възраст над 60 години, като делът им се е увеличил от 26 % на 50 % през този период.¹⁵

¹¹ Meyer, S., Lasater, M., & Garcia-Moreno, C. (2020). Насилие срещу възрастни жени: Систематичен преглед на научната литература. PLoS One. Достъпен на: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC7514024/.com>.

¹² В същия източник

¹³ В същия източник

¹⁴ Topping, A. (2025). Една от всеки осем жени, убити от мъже, е на възраст над 70 години, сочи доклад. Вестник Гардиън. Достъпен на: <https://www.theguardian.com/society/2025/mar/06/one-in-eight-women-killed-by-men-are-over-70-report-reveals.com>.

¹⁵ MARVOW 2.0, (2025). Контролен списък с рискови фактори и инструмент за управление на случаи на насилие срещу възрастни жени.

Най-новото **проучване на ЕС относно насилието, основано на пола**, стартирало през ноември 2024 г., бележи важна стъпка към изготвянето на политики за борба с насилието, основано на пола, базирани на данни.¹⁶

Въпреки това остава една сериозна празнина: изключването на жените на възраст над 75 години. Изключването на тази възрастова група затвърждава системната липса на данни за насилието, на което са подложени възрастните жени, намалява ефективността на ангажиментите на ЕС за равенство и рискува да засили възрастовите предразсъдъци, заложи в настоящите методологии за проучвания.

Следователно е наложително да се предприеме координирана реакция на равнище ЕС, за да се гарантира, че възрастните жени са напълно защитени от всички форми на насилие и могат да живеят достойно и без страх. Тези препоръки на MARVOW 2.0 имат за цел да предоставят рамка за действие, която е приобщаваща, основана на правата и базирана на междусекторното разбиране на сложните реалности, с които се сблъскват възрастните жени в европейските държави-членки. В съответствие с основополагащите ценности на ЕС за достойнство, равенство и зачитане на правата на човека, препоръките към политиките признават, че насилието срещу възрастни жени не е изолиран проблем, а спешно и сериозно предизвикателство за ангажиментите на Европа по отношение на равенството между половете, социалната справедливост и правата на човека.

Решаването на този проблем изисква координирано лидерство на равнище ЕС, хармонизирано събиране на данни и интегрирани междусекторни отговори.

Изключително важен е междусекторния подход, основан на правата на човека. Трябва да признаем възрастните жени не като пасивни получатели на грижи, а като автономни личности, чиито гласове, житейски опит и нужди трябва да оформят политиките на ЕС за равенство между половете, застаряване, грижи и превенция на насилието. Ако не го направим, рискуваме да затвърдим системното пренебрегване и да лишим от справедливост една сериозна и бързо увеличаваща броя си част от населението.

¹⁶ Стартирането на проучването на ЕС относно насилието, основано на пола през ноември 2024 г. представлява значителна промяна към по-стабилно, основано на факти, политическо вземане на решения, тъй като запълва дългогодишни пропуски в данните относно разпространението и характеристиките на насилието, основано на пола, в Европейския съюз. Предишните събирания на данни често бяха фрагментирани, остарели или несъпоставими между държавите-членки, което ограничаваше способността на ЕС да разработва целенасочени интервенции или да наблюдава ефективно напредъка. Чрез предоставянето на хармонизирани данни за целия ЕС проучването укрепва основата за политики, които по-добре отразяват преживяванията на жените и другите засегнати групи, подпомага по-точното разпределение на ресурсите и повишава отчетността на националните и европейските институции. В този смисъл проучването от 2024 г. е не само технически важен етап, но и решаваща стъпка към по-информирани, координирани и ефективни усилия за предотвратяване и реагиране на насилието, основано на пола.

MARVOW 2.0 Препоръки към политиките - Теми

1. Европейска комисия

Политически инициативи на Европейската комисия:

- Изясняване на междусекторността в Директива 2024/1385 относно борбата с насилието срещу жени и домашното насилие: Издаване на насоки, които гарантират, че „възрастта“ се тълкува изрично като критично измерение за множествената дискриминация и държавите-членки се насърчат да включат възрастните жени в процесът на инкорпориране на директивите на ЕС в националното си законодателство.
- Подкрепа за разработването на специален **план за действие на ЕС за борба с дискриминацията на основата на възрастта**, чиято цел е да се постигне цялостен подход на ЕС към равнопоставеност по отношение на възрастта, включително преразглеждане на законодателството на ЕС за съответствие с принципите на равенство по отношение на възрастта и преодоляване на правните пропуски (особено в трансграничен и дигитален контекст¹⁷); организиране на ежегодното събитие на високо равнище на 1 октомври (Международният ден на ООН на възрастните хора) за насърчаване на правата на възрастните хора; разработване на политики на пазара на труда, благоприятни за възрастните хора, за борба с дискриминацията на работното място на основата на възрастта и увеличаване на възможностите за заетост на възрастните работници; осигуряване на адекватни пенсии и признаване на неплатените грижи в социалната закрила; разширяване на грижите в домашна и общностна среда в целия ЕС; издаване на насоки за борба с дискриминацията на основата на възрастта във външната и хуманитарната политика; стартиране на обществени кампании за борба със стереотипите, свързани с възрастта; създаване на специален координационен орган на Комисията за осигуряване на съгласуваност на политиките, обмен на най-добри практики и интегриране на перспективите, свързани с възрастта и пола, включително нуждите на възрастните жени, жертви на насилие, във всички стратегии за равенство.¹⁸
- При липса на всеобхватна стратегия на ЕС за застаряването да се гарантира, че **възрастта и полът се интегрират систематично** във всички настоящи и бъдещи стратегии на ЕС за

¹⁷ В контекста на Плана за действие на ЕС срещу дискриминацията на основата на възраст, „дигитални контексти“ се отнася до начините, по които дискриминацията на основата на възраст може да се прояви в онлайн средата, цифровите услуги и взаимодействията, опосредствани от технологиите. Това включва неравен достъп до основни цифрови услуги (като електронно правителство, онлайн банкиране или здравни приложения), алгоритми, основани на възрастови предразсъдъци, които ограничават възможностите на възрастните хора, недостъпни или лошо проектирани платформи, които изключват по-възрастните потребители и липсата на правни гаранции за равнопоставеност по отношение на възраст в новите технологии и цифровите пазари. То обхваща и неадекватната защита срещу онлайн измами, злоупотреби или експлоатация, които засягат несъразмерно възрастните хора. Преодоляването на тези цифрови неравенства гарантира, че принципите на равнопоставеност по отношение на възрастта се прилагат изцяло в онлайн сферата, а не само във физическата среда.

¹⁸ AGE Platform Europe. (2025). *Предложение за план за действие на ЕС за борба с дискриминацията на основата на възраст*. https://www.age-platform.eu/content/uploads/2025/09/AGE_Action-Plan-on-Ageism_2025-layout_version.pdf.

равенство (включително тези за равенство между половете, увреждания, борба с расизма и равенство на ЛГБТИК +), като изрично се подчертава положението и нуждите на **възрастните жени, жертви на насилие**.

Включване на възрастта и пола във всички стратегии за равенство:

- Стратегия на ЕС за равенство между половете 2026–2030 г., която трябва да бъде публикувана в началото на 2026 г.
 - Европейска стратегия за хората с увреждания 2021–2030 г. Да се гарантира, че предстоящата стратегия на ЕС за правата на хората с увреждания (очаквана през второто тримесечие на 2026 г. — съгласно проекта на работната програма на Комисията за 2026 г.) изрично отразява потребностите на възрастните жени, включително жертвите на насилие, като интегрира перспективите на възрастта и пола в политиката за хората с увреждания.
 - Стратегия за справедливост между поколенията.¹⁹
- Междусекторни изследвания²⁰: възраст и мултисекционалност в мониторинга и политическите насоки на Европейския институт за равенство между половете относно Стратегията на ЕС за равенство между половете 2026-2030 г.
 - Да се гарантира, че организациите на възрастните хора и женските НПО участват в консултациите при изготвянето и мониторинга на политиките.²¹

¹⁹ Платформата AGE Europe подчертава, че стратегията на ЕС за справедливост между поколенията трябва да включва равенство между възрастите във всички области на политиката, за да се гарантира, че никое поколение не е несъразмерно оцетено. Тяхната работа подчертава, че дискриминацията на основата на възрастта – било то в областта на заетостта, социалната закрила, грижите или достъпа до цифрови технологии – създава системни бариери за възрастните хора, но и по-младите поколения също са изложени на рискове от неустойчиви пенсионни системи и неравенство във възможностите. AGE се застъпва за специален план за действие на ЕС за борба с възрастовата дискриминация, включващ преразглеждане на законодателството на ЕС за пропуски в равнопоставеността по отношение на възрастта, справяне с трансграничните и дигиталните контексти и насърчаване на участието, достойнството и правата през целия живот. Свързването на това с по-широката стратегия за справедливост между поколенията гарантира, че политиките са основани на права и са ориентирани към бъдещето, като насърчават междупоколенческата солидарност, икономическата интеграция и демократичното участие. Организацията подчертава, че значимото въздействие ще зависи от конкретни реформи, последователен мониторинг и създаването на механизми за поемане на отговорност от институциите за прилагане на равенството между поколенията. Вж. също AGE Platform Europe, (2025). *Предложение за план за действие на ЕС за борба с дискриминацията на основата на възраст*. Достъпен на: https://www.age-platform.eu/content/uploads/2025/09/AGE_Action-Plan-on-Ageism_2025-layout_version.pdf.

²⁰ Насилието срещу възрастни жени се утежнява от пресичащи се фактори като увреждания, етническа принадлежност, социално-икономически статус и сексуална ориентация. Европейският институт за равенство между половете (EIGE) следва да задълбочи междусекционалния анализ, за да отрази тези припокриващи се фактори на уязвимост, като подобри релевантността и приобщаващия характер на данните.

²¹ Да се гарантира, че организациите на възрастните хора, женските НПО и гражданските групи участват активно в консултациите по време на разработването, прилагането и оценката на политиките за борба с

Мониторинг и отчетност:

- За да се гарантира координиран отговор на ЕС на насилието, основано на пола, срещу възрастните жени, ЕС трябва първо да събере, консолидира и сподели съответните данни, насоки и най-добри практики с всички държави-членки. Въз основа на това може да бъде разработена система за оценка на изпълнението в целия ЕС, за да се оцени колко ефективно държавите-членки интегрират проблемите на възрастните жени в своите национални стратегии за борба с насилието, основано на пола, да се проследява напредъкът и да се идентифицират областите, които се нуждаят от допълнителна подкрепа или интервенции.
- Въвеждане на задължение за ежегоден отчет за случаите на насилие срещу възрастни жени. Данните следва да бъдат разпределени по възраст и пол без горна възрастова граница чрез Евростат, Европейския институт за равенство между половете (EIGE) и Комисията за наблюдение на равенството между половете.
- Назначаване на координатор на Комисията по въпросите на насилието срещу възрастни хора в рамките на ГД „Правосъдие“, който да координира междусекторните усилия. Създаване на работна група на ЕС за борба с дискриминацията на основата на възраст или определяне на ГД „Правосъдие“ за координиращ орган с цел укрепване на междуинституционалното сътрудничество, насърчаване на обмена на знания и идентифициране както на ефективни практики, така и на оставащите пропуски в политиките.
- Стартиране на двугодишен форум на заинтересованите страни с участието на държавите-членки, НПО и оцелелите, за да се преразгледа напредъкът и да се усъвършенстват механизмите за подкрепа на равнище ЕС.

Интегриране в политиката за здравеопазване и грижи:

Интегриране на превенцията на насилието срещу възрастни жени във всички политики на ЕС в областта на здравеопазването и грижите, като се гарантират строги стандарти за защита в болниците, заведенията за дългосрочни грижи и услугите за грижи в домашни условия.

Дигитални и недигитални инструменти:

Насърчаване на разработването на горещи линии, онлайн платформи за сигнализиране и информационни кампании в целия ЕС, специално пригодени за възрастни жени, включително функции за достъпност за жени с увреждания. Допълване на тези цифрови инструменти с нецифрови алтернативи — като горещи телефонни линии, програми за работа с общността, печатни информационни материали и услуги за подкрепа на място — за да се гарантира, че всички възрастни жени, включително тези с ограничен достъп до интернет или цифрови умения, могат да получат достъп до информация и помощ.

насилието срещу възрастни жени. Техният професионален опит и експертиза са от жизненоважно значение за ефективното изготвяне на политики.

2. Европейски парламент

Действия на Парламента:

- Инициране и приемане на специална резолюция за превенция на насилието срещу възрастни жени, в която се подчертава тяхната невидимост в публичната политика.²²
- Да се гарантира изричното включване на възрастните жени в законодателните текстове и изменения, свързани с равенството между половете и насилието, включително:
 - Директивата за органите за равнопоставеност²³
 - Документи относно прилагането на Директива 2024/1385
- Призив за обявяване на Европейска година за прекратяване на насилието срещу жените, с конкретен акцент върху възрастните жени.²⁴

²² Това е частично обхванато в по-широк доклад за застаряването, но следващата стъпка трябва да бъде приемането на самостоятелна резолюция, специално насочена към насилието срещу възрастни жени, включително и в неговите интерсекционални измерения.

²³ Това не е официално прието. Следващата стъпка трябва да бъде приемането на изменения в законодателните текстове, в които изрично да се споменават възрастните жени.

²⁴ Това предложение за „Европейска година за премахване на насилието срещу възрастни хора – с акцент върху възрастните жени“ се основава на ангажиментите на ЕС по Стратегията на ЕС за равенство между половете 2020–2025 г., Международния план за действие за застаряването (2002 г.) и принципите на Европейския стълб на социалните права. То следва примера на тематичните европейски години (напр. 2012 г. — Европейска година за активно остаряване и солидарност между поколенията) като механизъм за мобилизиране на институциите на ЕС, държавите-членки и гражданското общество. Цели на Европейската година (Вж. също: Решение 940/2011/ЕС на Съвета; Стратегия на ЕС за равенство между половете 2020–2025 г. (COM/2020/152); Стратегия на ЕС за правата на хората с увреждания 2021–2030 г. (COM/2021/101); Международен план за действие за застаряването (ООН, 2002 г.); Европейски стълб на социалните права (принцип 15: Доходи и пенсии за възрастни хора; принцип 18: Дългосрочни грижи); Конвенция на Съвета на Европа за предотвратяване и борба с насилието срещу жени и домашното насилие:

- Повишаване на обществената информираност относно разпространението, формите и въздействието на насилието срещу възрастни хора, особено възрастни жени.
- Насърчаване на превенцията и ранната интервенция, особено в домашна и институционална среда.
- Овластяване на оцелелите чрез кампании и разказване на истории, което да помогне за преодоляване на стигмата и мълчанието.
- Насърчаване на държавите-членки да приемат или преразгледат национални планове за действие и рамки, които включват подходи, насочени към
 - възрастта и пола.
- Подкрепа на гражданското общество и професионалното обучение, включително на специалисти от областта на здравеопазването, правораздаването и социалните услуги, за да идентифицират и реагират по подходящ начин на възрастните жертви.
- Интегриране на обстоятелствата, свързани с възрастта и пола, в дебатите по политиките на ЕС относно насилието, основано на пола, застаряването и грижите.

Предложени теми и действия:

- Стартиране на кампании за повишаване на осведомеността в целия ЕС с участието на възрастни жени, преживели насилие.

Мониторинг и отчетност:

- Да изисква редовни доклади от Европейската комисия за напредъка на държавите-членки в борбата с насилието срещу възрастни жени, в съответствие със задълженията по Истанбулската конвенция и въз основа на оценките на GREVIO. Този подход гарантира, че мониторингът е в съответствие с установените стандарти на ЕС и международните стандарти, улеснява отчетността и подчертава най-добрите практики и пропуските в националните политики²⁵.
- Организиране на изслушвания и срещи, фокусирани върху въздействието и спецификите на насилието, основано на пола срещу възрастни жени и начините за справяне с него, като се канят оцелели, изследователи и практики, да предоставят информация за изготвянето на политики.²⁶

Кампании за повишаване на осведомеността:

Използване на платформите на Парламента за обществено осведомяване – включително уебсайта, каналите в социалните медии, бюлетини и събития, за да се стартират кампании в целия ЕС, които да дадат гласност на оцелелите и да повишат осведомеността, относно насилието в по-късна възраст.

-
- Покани за финансиране по CERV, Erasmus и ESF+ за междуинституционални и общностни проекти.
 - Кръгли маси, конференции и изложения на национално и местно равнище, организирани съвместно с организации на възрастни хора и женски НПО.
 - Координация с Европейския институт за равенство между половете (EIGE), Агенция на Европейския съюз за основните права (FRA) и Евростат за подобряване на видимостта на данните и механизмите за докладване.
 - Специален фокус върху пресичането на различни фактори, включително увреждания, изолация в селските райони, етнически произход и социално-икономическо неравенство.

²⁵ Основната цел е насилието срещу възрастни жени да присъства в политическия дневен ред на ЕС и да се гарантира постоянното внимание на институциите към проблема. Чрез годишните или шест месечни писмени или устни актуализации се повишава прозрачността и натискът както върху Комисията, така и върху държавите-членки.

²⁶ Основната цел тук е да се даде гласност на мненията на оцелелите и изследователите/професионалистите, работещи на първа линия. За да се включи прекият опит в законодателния дебат и да се подкрепи изготвянето на политики, основани на факти, следва да се използва Парламентарната междугрупова група по въпросите на застаряването и солидарността между поколенията.

3. Съвет на Европейския съюз

Заклучения и насоки на Съвета:

- Приемане на Заклучения на Съвета²⁷, които конкретно се отнасят до насилието срещу възрастни жени и насърчават интегрирани многосекторни мерки. Тези заклучения следва да подчертават необходимостта от специално адаптирани стратегии за превенция, мерки, насочени към жертвите и междусекторни подходи, които отчитат възрастта, пола, уврежданията и социално-икономическите фактори.
- Насърчаване на държавите-членки за:
 - Включване на възрастните жени в националните планове за действие срещу насилието, основано на пола, за да се гарантира видимост, специални ресурси и специализирани мерки.
 - Адаптиране и прилагане на инструменти за оценка на риска²⁸ и планиране на безопасността, които включват възрастта, за професионалистите на първа линия в рамките на националните структури, като се гарантира адекватна защита на възрастните жени, жертви на насилие.
 - Финансиране на мултидисциплинарни екипи, включващи представители на здравеопазването, полицията, социалните грижи и професионалисти от системата за грижи за възрастни хора.

Обмен между колеги:

- Създаване на процес за обмен на добри практики и предизвикателства между държавите-членки в областта на защитата на възрастните жени от насилие.²⁹

Междусекторно сътрудничество: Насърчаване на сътрудничеството между секторите на здравеопазването, социалните услуги, полицията и правосъдието чрез *съвместни програми за обучение*, подкрепени с финансиране от ЕС.

²⁷ Заклученията на Съвета са официални изявления, които изразяват политическата позиция на Съвета по ключови въпроси. Специално заключение относно насилието срещу възрастни жени би признало официално този въпрос като приоритет на равнище ЕС. Това повишава осведомеността сред държавите-членки, съгласува усилията им и осигурява политическа рамка, насърчаваща хармонизирани действия в сектори като правосъдие, здравеопазване, социални услуги и правоприлагане.

²⁸ Например: MARVOW2.0 Списък с рискови фактори.

²⁹ Взаимните оценки са механизми, чрез които държавите-членки доброволно оценяват политиките и практиките една на друга, за да насърчат взаимното учене и усъвършенстване. Специализиран цикъл на взаимни оценки, фокусиран върху насилието срещу възрастни жени, би позволил споделянето на иновативни модели на услуги, законодателни реформи и методологии за събиране на данни, идентифициране на пречки и пропуски в капацитета, постигане на консенсус по минимални стандарти и ефективни подходи. Съветът би могъл да организира тематични взаимни оценки в рамките на Съвета на ЕС по правосъдие или Съвета по социални въпроси, с участието на заинтересовани страни, като организации за подкрепа на жертвите и експерти.

4. Европейски институт за равенство между половете (EIGE)

Развитие на знанията:

- Изготвяне на тематичен доклад за насилието срещу възрастни жени в държавите-членки.³⁰
- Този доклад ще даде информация на политиците на равнище ЕС и на национално равнище, доставчиците на услуги и гражданското общество за мащаба и естеството на проблема и ще включва най-добрите национални практики за това, как държавите-членки възнамеряват да се справят с насилието, основано на пола срещу възрастни жени, като предостави основа за целенасочени интервенции.
- Включване на данни за възрастните жени в:
 - Индекс за равенство между половете: включване на жените на възраст над 75 години като отделна аналитична група в индекса за равенство между половете на Европейския институт за равенство между половете в областта „Насилие, основано на пола“.
 - Показатели за насилие, основано на пола: възлагане на целенасочени проучвания за пресечната точка между възраст, пол и увреждане и нейното влияние върху преживелите насилие.

Инструменти за изграждане на капацитет:

- Подкрепа за разработването на инструментариум за обучение и оценка за подслони, здравни системи и правоприлагащи органи, който отговаря на специфичните нужди на възрастните жени³¹, като се използва изследването, методологичните инструменти и техническите насоки на Европейския институт за равенство между половете, относно равенството между половете и междусекторни подходи³². Разработване на политически

³⁰ Понастоящем в повечето страни от ЕС данните за насилието срещу възрастни жени са оскъдни и фрагментирани. Специализиран тематичен доклад би синтезирал съществуващите данни, би подчертал пропуските и би предоставил изчерпателен преглед на разпространението, видовете и контекста на насилието, с което се сблъскват възрастните жени в ЕС. Докладът следва да обхваща различни форми на насилие, включително физическо, психологическо, финансово насилие, negliжиране и институционално насилие. Той следва също така да разгледа рисковите фактори, свързани с възрастта, здравословното състояние, зависимостта и социалната изолация.

³¹ Извършване на проучвания, събиране и анализ на данни за равенството между половете от междусекторна перспектива; Разработване на методи за подобряване на статистическите данни и събирането на информация за равенството между половете; Разпространяване на сравними и надеждни данни и информация; Измерване на състоянието на равенството между половете както на равнище ЕС, така и на равнище държави-членки; Разработване на методологични инструменти и предоставяне на техническа подкрепа за интегриране на равенството между половете във всички политики на ЕС и национални политики; Сътрудничество с институциите на ЕС, държавите-членки, международните организации, НПО, организации, които работят в областта на равните възможности, университети и експерти, изследователски центрове, социални партньори, медиите и партньорски агенции в ЕС.

³² Подслоните и доставчиците на услуги на първа линия често не разполагат с подходящи знания или ресурси, за да подкрепят адекватно възрастните жертви. Специално разработените материали за

доклади, които подчертават липсата на информация за възрастните жени в данните за насилието, основано на пола и последствията от тази липса за съгласуваността на политиките на ЕС, както и улесняване на междусекторното сътрудничество между публични органи, организации на възрастни хора и защитници на правата на хората с увреждания, за да се гарантира изготвянето на приобщаващи политики.

- Предоставяне на техническа подкрепа на държавите членки за интегриране на интерсекционално събиране на данни, включително за пресечната точка между възраст и пол. Техническата помощ може да включва насоки за изготвяне на проучвания, използване на административни данни, съображения за поверителност и етика, както и семинари за изграждане на капацитет.

5. Агенция на Европейския съюз за основните права (FRA)

Проучвания и доклади:

- Събиране и анализ на данни за насилието, основано на пола срещу възрастни жени, включително жени на възраст над 75 години³³ относно:
 - Достъп до правосъдие за възрастни жени, жертви
 - Нарушения на правата в институциите за грижи
- Оценяване на **последниците за правата на човека от изключването на база възраст** при събирането на данни в ЕС чрез специално становище на Агенцията за основните права на ЕС (FRA) или поставяне на тематичен фокус.
- Интегриране на констатациите в годишния доклад на FRA за основните права, като се подчертава пресечната точка между пол и възраст.

обучение могат да подобрят разбирането за конкретните предизвикателства, пред които са изправени възрастните жени, като проблеми с мобилността, когнитивни увреждания или зависимост от лица, които се грижат за тях и които могат да бъдат извършители на насилие. *Материалите за обучение MARVOW2.0* предоставят всеобхватно обучение за специалистите на първа линия, за да могат по-добре да се справят със случаите на насилие срещу възрастни жени и да знаят как да осъществяват сътрудничество между различни институции по темата. Предложените инструменти за оценка биха помогнали на институциите да оценят и подобрят достъпността, политиките и практиките си, за да бъдат по-комплексни и ефективни в подкрепата на възрастните жени, преживели насилие. *Инструментът за управление на случаи MARVOW2.0* и *Контролният списък за оценка на риска* предоставят насоки и стъпки за специалистите, работещи на първа линия, за работа по случаи на насилие срещу възрастни жени.

³³ Публикуване на целенасочени правни становища и доклади за конкретни страни, фокусирани върху достъпа на възрастните жени до правосъдие, като се подчертават пречките като физическа достъпност, липса на съобразена с нуждите им правна подкрепа или дискриминационно отношение в съдебните производства. Разследване и докладване за нарушения на правата в институционални грижи (например домове за възрастни хора, центрове от семеен тип и др.), където възрастните жени могат да бъдат подложени на малтретиране или negliжиране – тема, която често остава неясна поради ограничените данни и наблюдение.

Консултативна роля:

- Да предостави насоки на политиците в ЕС за осигуряване на спазването на Хартата на основните права на ЕС за възрастните жени³⁴. Да насърчава спазването на **член 21 от Хартата на основните права на Европейския съюз, който забранява дискриминацията на основата на възраст** и да гарантира съгласуваност с Конвенцията за правата на хората с увреждания и Международния план за действие за застаряването.
- Да насърчава **Евростат и държавите членки** да събират диференцирани по възраст, пол и увреждане данни, за да се подобри информираността на националните политики за защита и превенция.

6. Евростат (Статистическа служба на ЕС)

- Преразглеждане на „Методологичното ръководство за проучването на ЕС относно насилието, основано на пола“, за да се премахне горната възрастова граница от 74 години.
- Събиране и анализ на данни, които включват всички възрастни жени, включително тези, които живеят самостоятелно в домакинство, в домове за стари хора или в подкрепяща среда.
- Въвеждане на адаптивни и разбираеми механизми при събирането на данни — като опростени въпросници, помощни технологии или асистенция при провеждане на интервюта — в съответствие с Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (CRPD).
- Провеждане на пилотни проучвания за тестване на приобщаващи и достъпни методологии за проучвания, сред участници на възраст над 75 години, като се гарантира научна надеждност и спазване на етичните норми.
- Публично отчитане на напредъка в събирането на данни, включващи възрастта, в рамките на Европейската статистическа система.
- Разширяване на възрастовия диапазон в следващите доклади за насилието, основано на пола, от настоящата възрастова група 15–74 години, за да се включат лица на възраст над 75 години. Това е от решаващо значение за събирането на данни за преживяванията на най-възрастната група, която понастоящем е слабо представена, ако изобщо е представена, в данните за виктимизацията в целия ЕС.
- **Разработване на методологични насоки** за събиране на чувствителни данни от възрастното население, включително от лица, живеещи в институции или лица с увреждания.
- **Разделяне на данните по възрастови групи над 74 години**, така че политиците да могат ясно да видят тенденциите сред жените на възраст 75–84, 85–94 и 95+ години.

³⁴ Предоставяне на експертни правни насоки на Европейската комисия и Европейския парламент, за да се гарантира, че политиките на ЕС са в съответствие с Хартата на основните права на ЕС, с особен акцент върху защитата и овластяването на възрастните жени, които са жертви на насилие. Предоставяне на съвети относно включването на принципите на основните права в законодателството и механизмите за прилагане, свързани с превенцията на насилието и подкрепата за жертвите.

- **Предоставяне на обучение на националните статистически служби** за укрепване на тяхната способност да събират и интерпретират данни за насилието срещу възрастните жени в съответствие със стандартите на ЕС.

7. Комитет на регионите / Европейски икономически и социален комитет

Местни действия и участие:

- Подкрепа на инициативи на местно ниво, които ангажират възрастните жени и общностите в превенцията и ранното откриване на случаи на насилие³⁵.
- Насърчаване на градоустройствено планиране, услуги и системи за реагиране при извънредни ситуации, които отчитат възрастта и пола³⁶.

Ангажираност на гражданското общество:

- Да се гарантира, че организациите на възрастните хора и женските НПО се консултират при изготвянето и мониторинга на политиките.³⁷

8. Европейски омбудсман

- **Надзор и мониторинг:** Систематично да се преразглежда как институциите и агенциите на ЕС интегрират правата на възрастните жени и равнопоставеността по отношение на възраст в своите програми, събиране на данни и механизми за финансиране (особено в областта на равенството между половете, здравеопазването, социалните грижи и дигиталното приобщаване). Да се включи пресечната точка между възрастта и пола в текущите разследвания на омбудсмана, свързани с равенството, участието или достъпа до правосъдие.
- **Механизъм за подаване на жалби:** Предоставяне на специален канал за възрастни жени, НПО и доставчици на услуги, чрез който да изразяват загрижеността си относно дискриминация, изключване или пренебрегване в проекти и схеми за безвъзмездна помощ, финансирани от ЕС. Публикуване на насоки за жалбоподателите относно дискриминацията на основата на възраст и начините за сигнализиране на лошо управление, свързано с изключването на възрастни жени.

³⁵ Насърчаване на регионалните и местните власти да поемат водеща роля в инициативи на местно ниво, които ангажират възрастните жени и техните общности в превенцията, разкриването и реагирането на насилието. Това включва подкрепа за образователни програми в общността, кампании за повишаване на осведомеността и мрежи за взаимна подкрепа, съобразени с нуждите на възрастните жени.

³⁶ Насърчаване на градоустройствено планиране и проектиране на услуги, които отчитат възрастта и пола, като например безопасни обществени пространства, достъпен транспорт и системи за реагиране при извънредни ситуации, които отчитат нуждите на възрастните жени по отношение на мобилността и безопасността. Това може да намали социалната изолация и риска от злоупотреби.

³⁷ Уверете се, че организациите на възрастните хора, женските НПО и гражданските групи участват активно по време на разработването, прилагането и оценката на политиките за борба с насилието срещу възрастните жени. Техният житейски опит и експертиза са от жизненоважно значение за ефективното изготвяне на политики.

- **Повишаване на осведомеността:** Публикуване на специални доклади или собствени разследвания относно лошото управление, произтичащо от невидимостта на възрастните жени в данните и политиките на ЕС. Изтъкване на добрите практики на институциите на ЕС и държавите членки, които демонстрират приобщаващо формулиране на политики за възрастните хора.

9. Европейска прокуратура

- **Финансова злоупотреба и измама:** Сътрудничество с Европейската служба за борба с измамите OLAF, Европол и националните прокуратури за идентифициране на модели на финансова експлоатация, засягащи възрастни жени.
- **Насоки и превантивни мерки:** Разработване на насоки на ниво ЕС за държавите-членки за предотвратяване, разкриване и преследване на финансови престъпления, които експлоатират възрастни или зависими жени. Насърчаване на интегрирането на темите за възрастта и пола в разследванията на финансови измами и обучението на прокурори и следователи.
- **Събиране на данни и прозрачност:** Включване на данни, разпределени по пол и възраст, в годишните доклади на ЕРРО, за да се идентифицират демографските модели в случаите на финансова злоупотреба. Подкрепа на сътрудничеството с Евростат и FRA за събиране на доказателства за трансгранична финансова експлоатация на възрастни жени.

Приложение 1 Целеви проекти на ЕС

Въпреки че повечето политики на ниво ЕС са общи, някои ключови проекти са насочени специално към възрастните жени:

- **WHOSEFVA:** Проект в рамките на програмата „Права, равенство и гражданство“, фокусиран върху премахването на бариерите в системите за здравеопазване, за да се подкрепят по-добре възрастните жени, жертви на домашно насилие.
- **MARVOW:** Модел за сътрудничество между различни ведомства, насочен към разработване на най-добри практики за реагиране на насилие над възрастни хора, улесняване на интервенциите и координиране на услугите за подкрепа.
- **TISOVA:** Програма по „Еразъм+“, която свързва центрове за възрастни хора в страните от ЕС с цел обучение на професионалисти по въпросите на насилието над възрастни хора, включително възрастни жени.

Примери за добри практики от проекти, финансирани от ЕС

WHOSEFVA (2016–2018) <https://www.whosefva-gbv.eu/>

- Фокус: Обучение на здравни специалисти за идентифициране и реагиране на признаци на насилие над възрастни жени.
- Основен резултат:
 - Разработени протоколи за най-добри практики за идентифициране и подкрепа на възрастни жени, жертви на насилие в здравни заведения. [Best Practice Protocols BPP for identifying and supporting older women victims of violence in health care settings.](#)
 - Обучителни материали за медицински специалисти [Training Material for Healthcare Professionals](#)
 - Онлайн курс „Пет признака за малтретиране“! [Online course 'Five Signs of Abuse'!](#)

MARVOW (2019–2022) <https://marvow.eu/>

- Фокус: Сътрудничество между различни институции (полиция, социални служби, НПО, здравни служби) за справяне със случаи на насилие срещу възрастни хора.
- Основен резултат: Пилотно внедряване на модел за интервенция при насилие над възрастни хора в Австрия, Гърция и Германия. [Replication guidelines](#)

TISOVA (2017–2020) <https://wave-network.org/training-to-identify-and-support-older-victims-of-abuse-tisova/>.

- Фокус: Обучителни модули за центрове за възрастни хора и местни общности за разпознаване и справяне с насилието над възрастни хора.
- Основен резултат: Разработени модели за взаимно обучение в центрове за възрастни хора.

Това показва, че ЕС финансира иновативни пилотни проекти, но разширяването им във всички държави-членки все още е предизвикателство.